

Direktør Jan Olli (t.h.) sammen med styreleder Raymond Robertsen etter styremøtet 24. februar, hvor FeFo vedtok å anke Nesseby-dommen. Foto: Eirik Palm

Derfor anker vi dommen

Kronikk: FeFo har et tungt ansvar for både deg og naboen din. Derfor er det nødvendig å få avklart Nesseby-dommen i landets høyeste rettsinstans.

Av Jan Olli, direktør

Styret i FeFo vedtok den 24. februar 2017, med 4 mot 2 stemmer å anke Nesseby-dommen til Høyesterett. Foranledningen var dommen av 23. januar i Utmarksdomstolen for Finnmark i den såkalte Nesseby-saken. Her ble bygdefolk innenfor et geografisk område på om lag 400 kvadratkilometer tilkjent eksklusive rettigheter til de fornybare ressursene, med unntak av sjølaksefiske, vedteig og fiske etter laks i Bergebyelva. Dette betyr at de som bor utenfor, ikke er sikret adgang til disse ressursene. Andre som eventuelt mener at de også har rettigheter innenfor området må gå til de ordinære domstolene for å avklare sine rettigheter.

Risikerer å begå ny urett

For FeFo er det svært viktig å understøtte at rett skal være rett. Kan historiske rettigheter dokumenteres i tilstrekkelig grad, så skal disse rettighetene anerkjennes uten videre. Dette er vår linje i alle slike saker, og vi har ingen prestisje her.

Er det derimot tvil, og vi ser bort fra dette, risikerer vi å begå ny urett. Det var ikke hensikten med Finnmarksloven, da den ble vedtatt i 2005, og da mener vi det er mest riktig at domstolene avgjør rettstilstanden.

«Er det derimot tvil, og vi ser bort fra dette, risikerer vi å begå ny urett»

FeFo var naturlig nok overrasket over dommen, all den tid Finnmarkskommisjonen hadde fastslått at det ikke var dokumentert grunnlag for eksklusive rettigheter til styring og forvaltning. Den samme konklusjonen kom FeFo fram til etter å ha gjort grundige vurderinger av kravet sett i lys av historisk dokumentasjon.

Pålagt part

Vi er i en del tilfeller, blant annet på lederplass i Sárgat og Finnmarken, oppfordret til å ikke anke dommen, men ville det vært riktig overfor de øvrige som bor i Finnmark? Mitt svar er et klart nei. Finnmarksloven legger opp til at FeFo automatisk blir motpart når det fremmes krav for Finnmarkskommisjonen. Stortinget la samtidig opp til en egen særdomstol for å avklare krav det var usikkerhet omkring. Slike saker behandles av utmarksdomstolen, og deretter eventuelt Høyesterett for å avklare prinsipielle saker. FeFo utøver eierskap over FeFo-grunn og forvalter grunn og ressurser på vegne av hele Finnmarks befolkning. Det er også i denne rollen FeFo opptrer som part i rettsaker i etterkant av Finnmarkskommisjonens rapporter. Jeg vil også legge til at de samiske interessene Finnmarksloven ivaretar, også er tungtveiende for oss som part i disse rettsakene.

Ny praksis i Finnmark

De fleste mediene i Finnmark har fulgt Nesseby-saken tett. Det er ikke så rart, for dommen vil - enten vi liker det eller ikke - få store følger dersom den blir stående. Finnmarkskommisjonen er nå i gang med kartleggingen av krav i Karasjok, hvor det er meldt inn 63 krav, og deretter venter kartleggingen av Tana. Dommen innebærer en ny praksis som vi ikke har hatt i Finnmark før. Jeg tror heller ikke jeg tar feil når jeg tror at vi kommer til å se mange slike krav i årene som kommer. Derfor er det viktig å få på plass et veikart allerede nå.

Jeg registrerer at både ordføreren i Tana og Nesseby Arbeiderparti har gått ut og oppfordret FeFo til å anke Nesseby-dommen til Høyesterett. Nesseby Ap viser i en uttalelse til at dommen får negative konsekvenser for store deler av innbyggerne i kommunen og advarer om at den kan skape konflikter mellom innbyggere og mellom bygder.

Det er ingen i dag som kan si hvordan det vil bli dersom vi får en situasjon med eksklusive rettigheter til viktige naturressurser i store deler av fylket i fremtiden. Det vi imidlertid vet, er at for forvaltning som ikke ligger under Finnmarkslovens virkeområde, er det ingen garantier for at de interessene og hensyn som Finnmarksloven ivaretar sikres. Det gjelder hensynet til samisk kultur og tradisjonell naturbruk, og rettighetene til kommunens innbyggere og fylkets innbyggere.

«Nesseby-saken betyr i praksis et nytt regime som ingen kjenner

konsekvensene og rekkevidden av»

Vi er på ingen måte motstandere av at det tilkjennes eksklusive rettigheter til bygder i Finnmark, under forutsetning av at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for det. Det gjør det etter vår mening ikke i denne saken. Begår vi feil, vil det hefte ved oss. Nesseby-saken betyr i praksis et nytt regime for bruk og forvaltning av utmark og utmarksressurser som ingen kjenner konsekvensene og rekkevidden av, annet enn at dommen gir rett til å stenge naboen ute.

Vi trenger en avklaring

Så kan man si, som det er blitt sagt på lederplass i avisa Ságat, at det er en risiko for at dommen kan bli stadfestet eller endatil skjerpet i Høyesterett. Selvfølgelig kan det skje. Det er imidlertid ikke utfallet i en eventuell behandling i Høyesterett som er viktigst, men å få en endelig avklaring i et så viktig prinsipielt spørsmål. En slik avklaring er helt avgjørende for å skape ro omkring rettighetsforholdene i Finnmark, som også er en av intensjonene med rettighetskartleggingen som Finnmarksloven legger opp til. Slik slutningen i dommen er utformet, er personer og grupper som mener de har rettigheter i feltet tvunget til å fremme saken for de ordinære domstoler, med den økonomiske risiko det medfører. Det er da viktig at med en rettslig avklaring slik at den eventuelle lokale forvaltningen bygger på et best mulig juridisk grunnlag. I en behandling i Høyesterett vil saken bli belyst på en best mulig måte fra alle sider. Vi vil selvsagt bidra til det, og sikre de interessene og hensyn Finnmarksloven ivaretar.

«For ordens skyld: Det er ingenting i Finnmarksloven eller lovens forarbeider som tyder på at FeFo er et midlertidig organ»

Ikke alle er like begeistret for at vi anker, og de siste ukene har enkelte uttalt til mediene at FeFo «ikke har forstått sin rolle» og at FeFo «må huske på at det bare er et midlertidig organ». For ordens skyld: Det er ingenting i Finnmarksloven eller lovens forarbeider som tyder på at FeFo er et midlertidig organ. Hvis rettskartleggingsprosessen skulle vise at FeFo ikke er grunneier noen steder i Finnmark, så er det en avgjørelse domstolene skal ta, ikke FeFo. Det er et grunnleggende poeng i Finnmarksloven. FeFo har et tungt ansvar for både deg. Men vi har også et tungt ansvar for naboen din. Det tar vi på alvor.